

صاحب امتیاز و مدیر مسئول

ضیا کولہ آلپ

پیل - ۱ صائی - ۱۴

نسخہ سی ۱۰ غروشدہ

آبونہ شرائطی

سنہ لکی : ۵۰۰

آئی آباق : ۲۰۰
غروشدہ

کوچوٹ مجموعہ

ادارہ خانہ سی

دیار بکر

حکومت دائرہ سندھ

ولایت مطبعہ سی

ظفر ایف : دیار بکر

کوچوٹ مجموعہ

ہفتہ دہ بر چیتار علمی ، ادبی ، سیاسی ، اقتصادی مجموعہ در

۴ ایلول سنہ ۳۳۸

پازار ابرتسی

۱۲ محرم سنہ ۳۴۱

دياربكر تاريخندن :

قوموق ايلي

(۱)

الجزيره خرامارندن چيقاريلان يازيل،
طاشلا له طوغله لر آتوريه وگلداسيه تاريخنندن كي
قارا كلتي خطه لرني آيدنلا تيفني صيراده
دياربكر ولايتنده آتوريه ايمراطور افنه
معاصر بر (قوموق ايلي) نك وادافني زه
طانيته دي .

مايه رو . اعكي شرق قوملرندن
بخت ايدن مشهور تاريخنده بوتورك ايلنك
دياربكر ولايتني تماميله قاپلاقدن باشقه
فرانك اوتيه طرفنده طاشديني اوفاق بر
خريطه اوزرنده ايش-اج ايدنيور .
[جلد ۲ صفحه ۵۹۹] ووكا تابع اولان
قبيله لر ده صايور .

بطمان و صااور وولرندن صر عش
ياقلا ريه . ه كواچوك ه دن ويران شهر
ودريك جنوبنده اووه نك باشلا دني
يولره قادار اولدنيجه تيش بر ساحه يه
ياييلان قوموق ايلي زمانك اك بورك
قاتلرني كنده استقلاله رطابت ايتديره جك
درجه ده قدرتايدى . بو فوت، اونك داغا
كندي (مل) حكمدارلري اداره سنده

مستقل ويا ياريم مستقل باشامه ني و آتني

عصر قانار بوقاري الجزيره حاكم تله ني

تا بن ايلندي . حتى آتوريه نك الامتضيت

ايمراطوري اوچنچي تيفلات فلاصر يله

آتوريه يه تابع جوتون اولدك لره اوربلي والي

وقوملر افنر تيفن ايدنك جمله ني آتور

ولايتلري حاله قلب ايلديكي . ماله قوموق

ايلنك اوزمانكي [ق . م ۷۴۴] حكمداري

كشتا-ي [كوستا-ي] يه ملكده مستقل

باقش ويا لكر معين رور كو آلفده درامله

اكتفا ايلشدن . [جلد ۳ صفحه ۴۹] .

بوندن داها صورتاكي آتوريه

ايمراطوري ايكنجي صارغون [ق . م

۷۱۰] شيمه ديكي مالا طيه و حواليني

قوموق پرنسي ه موناكو ه به اوديع ايش

اولديني ده تاريخده مذكوردر . [جلد ۳

ص ۲۵۲] كه بوندن قوموق ايلنك صوك

كونلرند يله كوچولمش دكل، بالاكس داها

بويمش اولديني آكلشيليور .

قوموق ايلني تاريخده آتوريه ايمراطوراني

اله بار وبلنكه داها اول كوردندي .

وقبل الميلا د ۶۵۸ سنه سنده نينوا نك تخريبندن

برقاج آي اول حران مقدس شهرى

واوراده ك (سين) عبيدي قومونلرك هم جنسلري

(كيه رلر = تياكلر) طرفندن پانغا

و تخريب ابدایی کونه قادر [جاد ۳
ص ۵۱۶] وارفی محافظه اتدی و آنحق
بودن سوکرا بوحوالیده (قوموق) آدی
ایشدیز اولدی . شمدی قفقاسیده یا ایلیان
و خاص تورکجه قوموشان قوموقلرک
بولرک افراسی اولموی قوتله محتملدر .
بز شو صحیفه لرد ، و او و توش ایلک تاریخی
بولایلیکیز قادر طویلایق ایستمدک که
قوموقلرک بوناریخی عینی زمانده دیاربکرکده
دک اسکی تاریخی ، دیکدر .

اسکی زمانلرده کی مو ، داغ ، شهر ،
یراسملری شبدیکی آدره هیچ بکره میور .
بوتاریخ ، اوقوبانلر طرفندن ، ایجه
آکلاشیله یاماک ایچین وقملرک حکایه سنه
باشلامازدن اول قوموق ایلیک اوزمانکی
جغرافیا و انوشرایلیقی حقسنده بعض
معلومات و بره که لزوم کوردم .
بوتفصیلاتی برخریطه اوزرینه اشارت
ایدنلر اودورک اسکی برخریطه فی ایدمش
وتاریخی جریاقلری برخریطه اوزرنده
قولایچه تعقیب ایدرک قاورامش اولورلر .
قوموق ایلی اوج پارچه یه بولان فرات
ودجه سولری بوسمنلرده اسکی زمانلردن
بری بوشوشنه آقنده بولورلر شبدی

اولدینی کی ، اوکونلرده بالکوزکاکلرله
تقابلات ایچین استفاده ایدلمکده بدی .
پلاسرست آدینی ایچون دجله (اوق)
معناسی (اندیقلات) وراقده (بیل) معناسی
(بوراتو) دیرلردی . دجله یی تشکیل
ایدن ایکی قولدن آرغی صونیک اسکی
آدی بایقنمیورسده شمالدن ایقن (سینه)
قولک (سونلر) نامی وریابوردی که بونک
اوزمانلردن ری آدی دیکشهمش دیکدر .
هر دور ایچین بویوجک برمانع تشکیل
ایدن (بطمان) سونیه [نامی] دینیایوری .
حانیک صوبی وادیسی (بولیانی) آدیله
آکیده و اودورلرده یله مهم برکاید
تشکیل ایتمکده ایدی .

شیخان دره سنک اسم ظنه نظراً
(لوبیا) ایدی . صااور صوبیه دیکر
صولرک وکولجوک دیکیمز اوزونجه اولک
اوزمانکی آدلیقی بیلامیورز .

فرات حوضه فی دجله حوضه سنن
آیرانی دلتلرک هپسنه بون (قاضیاری)
دیورلری [۱] واسم کروان چین داغلاردن
[۲] داغلره بونانلیلر زمانده (مازی
دانی) معناسی (ما-پوس) دینیلی .
کادوا ثور تاریخی بونی (ماشا) شکلده
پلرشد .

شوبارتی لوك و قوموق ايليك مهم بر مرکزی
ایندی و متن رد واره ده چوریلشدی **[**]**

[]** آتوره حکمدار لریك ظلملردن
برسی و عاسلری و شهرک دیوارلری دیدنه
قاز قلا دیقندل فقطینه شهری ضبط ایدیه بیکند
بحث ایتشدیرک بووقمه ، انشا و کالی
ایکجه قیسمطین و اخلافنه اسناد اولان
شیمدیکی سوردن داها اول آمیدلک یتیک
متن بر دیوارله چوریلش اولدیغی کوستورده
شهرک کادایلر مارفدن بنا اولدیغی ده
ایلری سورولیورسده کادایلرک الک قدرتی
حکمداری اولان (حاورای) زمانده یله
کادانیه امپراطورلک حدودی مازی داغک ،
قاراجه داغک شماله کجه مش اولدیغدن
وراسنک هتیلرک یعنی خطای تورکلرک
[آبات] قبیلہی طرفدن تاسیس ایلش
اوامی ظنی حقیقته داها قریب کورونورده
(آمید) اسمی صریحجه بشیک معناسنه
(آمید) دن و الجزیره ک اک اوزاق محل
معنا یله صریحجه [آمد] دن کتیرفلر واردو
بو ، کجه برضا بولق صرائندن باشقه برشی
دکدر . دیاربکر اسمی بزه بیدالیلاد
۱۵۸۸ سنه سننده بوحوالی به کان فی بکر
قبیلہ ندر قاش دره بواسی مازه صریح منسوب
برضا نره فسیله (دیاربکر) و یا (دیاربکر) رار
کیمونق چیقارلرده انک دکدر .

میدبانه قادار اوزاناز و الجزیره اووه سنه
حاکم اولان بوتون داغلی کوستوریدی .
اصل قاراجه داغی تشکیل ایدن یوکسکاکه
(اوخیرا) دینایردی . معدن اوامی
شمالده کی محراب و مرو داغله (ارقایا)
و (باناری) کی آذر وریلبوردی .
ایجه ک شمالده کی داغلی (مانی) ایله ذکر
اولونوردی . (ندور) اسمی شیمدیکی
بشیری نضالنده رضوان ایله بطمان صولری
آراسنده دجله به حاکم (آشیت) داغی
کوستوریدی .

قوموق ایلک شمال و شرق طرفلرند کی
بوتون اراضیه ، قارا دنزه و قیزیل
ایرماغه قادار ، اوردیلر عمومی براسم اوله ق
(یاری) دیرلوردی .

ذکر ایتدیگمز داغله صولرک شکل
ویردیکی برلر اورالده اوطوران قبیللرک
آذرینی آییورلردی . قاراجه داغک
اوستنده واتکلرند شوبارتیار ، فیورلر ،
فیروفلر برلشمیلردی . فیورلرله فیروفلر
قاراجه داغده شوبارتیلر خاف اولش
کوردونورلر .

نهمان و کیم طرفدن بایلدینی بیلیمین
دیاربکر شهری ک اسکی زمانلردن بری
(آمیدا ، آمیدق ، آمید) کی آذرله

نیربولر، قاراجه داغك جنوب یا ساحلری
 وشبه دیکی وراشهر قضای اشغال ایلیورلردی.
 اوج صبرا دیواره محط پك قوتلی برشهر
 اولان (۷۵ = بللی) نیربولرک انک
 بویوک شهری و مرکزلی ابدی که وراشهر
 بونک یرنده در . نیردوئلر قاراجه داغ
 شرقنده اورنه ویزانه دوغرو برلده
 اوطورورلردی . بونارک مرکزلی ده
 دورت صبرا دیواره چوبلش (مایارا)
 شهریدی . بوشهر شبه دیکی (میرخضر)
 قلعه سیک بولوندی یره دوشبور واحتمالک
 بوقلمه در . مادارا سمنلرند ق م ۸۷۰
 سنلرینه دوغرو (عودا) آدلی بویوک
 برشهر ذکر اولونیورسده بری بللی دگلدر.
 دیرک نصبه سیک و دوغرویه داها یاقین
 اولارق ماردن شمیریک بولوندی یرده
 (آردووا) احیله بویوچک برقصه
 کوسقرباور . آمیدلک ۲۸ کبا و قمره قادار
 شرقنده دجله ک جنوبنده و صویک یاقینده کی
 (آرخ) قریه له جوار خرابه لارک یرنده
 (طوشخان = طوشخانه) نامیه پک
 مشهور برشهر واردی که آق پیکار دن
 کوردان (طوشان تپه) آدلی بوندن
 آدلی ظن اولونیور . طوشخانه اولجه
 طای بریر اهن کور سده دیرلی

بوحوالی ایستلا استدرکی زمان بوواسنی
 حکیم و مبدلرله زین ادهرک برستمره
 حاله قویملر و دجله ک شماله کچمک
 ایچین بوواسنی اس الحرکه اتخاذا ایشاردی
 او وقتلر استیلا اوردولری ایچین بوحوالیده
 دجله ک ایکی کچیدی واردی : ربی
 بورده ، و نه کی ده آمیدلک شمالنده یدی.
 ساوور طرقلرینه (حانزو) ویشیری
 حوالیسه (دیرا = داریا) دینایوردی .
 شیمدیکی ساوور نصبه سی (شورا = ورو)
 اسمیه اوزمانده موجوددی .

مبا قارقینک شمال طرقلرند (یریشما)
 نامیه ک متین رقله واردی کیری ای بیلنمبور .
 بطمان صوبی منطریقه خرابه و ایشو طاه
 دینلیردی . خرابایله ایشو طاک ایکی سینه بردن
 (خواراس) آدی ده وریلیوردی . لیجه
 فضا سنده (خاطرلو) آدلی برشهر واردی .
 معدن اواسی آلزولر = آلزیرا طاندی اوزمانک
 پک، شهر و برشهری اولاز (دام داموزا) نصبه سی
 ایله (اورارخیناس) شاتومی معدن اواسی
 اراضی سنده یدی . بونلرک بری دوغرو
 اولارق بولنمبور . (اورارخیناس)
 شاتومی باتاری داغک تپه سنده یدی .
 سونلت صوبی ایله فرات آراسنده (بلالی)
 ناهنده برقصه اولدی بی آکلا شیلور و بونک ده

حوالیسبله بوتك شرق و غرب طرفلارینه
ده نیلوردی .

قوموق ایلی واراضی داخلنده شرقده
وشمال شرقده کیرخولر = قورخبارله
هم حدود ، دوست و متفقدی .

شبه دیکی خرپوط سنجاغنده ظنه نظراً
هیئت جفسدن برطاقم قبیلهلر ساکدیلر .
مالاطبه طرفلارینه [خان قانات] ده نیلوردی .
قوموقلر بو طرفدن میایدولر ، موشقولر
وموشقولرک برقیله سی کی کورولن قاشقولرله
هم حدوددی . بوقبیلهلر هیئت اوروغه
منسوبدیلر . جنوب حدودی یعنی الجزیره
اووه سی مختلف اسملرده کی آرامی قبیلهلرک
جولانکاهیدی . قوموق ایله وحوارینه
تاند دیگر برچوق اسملر داها وارنده
اوتار برلنده ذکر وایضاح ایله حکاردر .
قوموق ایله ک بواصلری ارانلیارک واکندرك
ایقلالردن اعتباراً همان غائب اولبور
ویرلرینه آزچوق و با تماماً فرقلی باشقه
برسودو اسملر فونیور . شیمدیله
بوئلردنده بحث ایده جک دکانز .

خالص

ظفرخبرلی :

اسکی شهرله عشاقک استردادی

بو هفته ملتز ایچین رسوخ پارامیدر .

کولجوك حوالیسندده بولندیقته احتمال ویرایبور .
دیاربکرك غرب طرفلارینه (ورو قوززی)
وسوره ک طرفلارینه (حالز باوچا = حالزی
دیجا) دنیلوردی . (شوری = شوریا)
دینان اوزوی وشرابی بول . حیوانجه
زنگین برقصه بهضباری طرفندن چرمیک
بندده کوستریلبور حالزی لوانک مرکزی
اولان و برقله می احتوا ایلین (کذابو)
شهری ده سیورک شهرینک رینه قونولبور .
شیمدی بیرمک دنیان (قولباریت)
قصه نك شمالده فرانک دیرسک تشکیل
ایندیکی محللره یعنی روم قاعه حوالیسندده
(شوطاب) وونک شمالنده دجه نك اونه
طرفده کی رله ، سمساط جهتلریده
(اورومه) دنیلوردی .

قوموق ایلی جنوبدن (بیت آدی نی)
(بیت ماخینو) ایله محدودایدی . بیت آدی نی
خاصه فرات ایله بالبخ آراسنده کی رلردی .
شیمدیکی اورفه حوالیسندده (نول آبی) دیردی .
(حران) طرفلارک اک بو بولک و مقدس
شهری و (بین) سودیک مقبردی (اورفه =
روها) شهری داها میدانه بو قدی ویا
اهمیتز رلردی . بیت ماخیان ماور
سودن (خارمیش) دینلر (جاغ جاغ)
صوبه قاءار اولان رله یعنی راسی اسین